

Mural del País Valencià (1996)

Visat núm. 16
(octubre 2013)

per **Aina Monferrer**

El *Mural del País Valencià* és l'obra més extensa de Vicent Andrés Estellés. Aquesta publicació pòstuma té unes dimensions de vora dues mil pàgines, distribuïdes en tres volums, amb una mida proporcional —tot i que el darrer dels tres és un poc més gruixut—, que abracen els vint-i-set llibres que formen part d'aquesta obra. Aquest projecte de grans dimensions i molt ambiciós s'inspira en el *Canto General* de Pablo Neruda. Semblantment a l'homenatge a l'Amèrica Llatina que Neruda va dur a terme i que es va veure publicat per primera vegada el 1950, Estellés es proposa centrar els seus darrers anys de vida en l'elaboració d'aquest testimoni mural.

El començament de l'escriptura del *Mural* per part d'Estellés va lligat a la fi del règim franquista. La nova conjuntura democràtica suposa una nova etapa per als valencians, la qual cosa fa que Estellés es contagiï del sentiment esperançador per a la cultura i la societat que es respira. Aquest canvi històric cap a la democràcia és el que infon al *Mural* un aire optimista, com ho demostra l'exemple del Llibre VI, titulat *Llibre del dret a l'alegria*.

El primer volum del *Mural* es titula *Naixement d'un poble* i conté els nou primers llibres. Comença amb una introducció i unes reflexions sobre la seua escriptura. A continuació, hi desfilen els rius, la terra i les muntanyes, els sants valencians més populars, alguns valencians que «han traït el nostre poble», pintors valencians, el rei Jaume I i les flors de les nostres terres.

El segon volum, *Un poble en marxa*, inclou els nou llibres següents. S'inicia amb un recull de poemes d'exaltació del poble valencià com a col·lectiu combatent. Ací, es recuperen poemes apareguts en les Obres Completes com és el cas del poema de la tercera part de *Llibre de meravelles* «Assumiràs la veu d'un poble». Aquest segon volum inclou poemes dedicats a cadascuna de les comarques del País Valencià, a les nits i els dies, a certs episodis històrics valencians i els seus protagonistes, a la música, a personatges anònims i als pobles de la província de València, entre d'altres temes.

El tercer volum, *Sentiment de país*, inclou poemes inspirats en poetes valencians de totes les èpoques, en els polítics, en diversos pobles de la província de Castelló i de la d'Alacant i fins i tot en la Cordovesa, personatge emblemàtic d'*El gran foc dels garbons*. A tall de cloenda, aquest darrer volum acaba amb el «Testament» de Vicent Andrés Estellés.

Com palesa allò dit fins ara, el *Mural del País Valencià* és un testimoni de la voluntat literària excepcional d'aquest poeta valencià. Segons Jaume Pérez Montaner, Estellés «es veia, per una banda, hereu d'una tradició literària en perill d'extinció i, per l'altra, com un ciutadà normal i corrent, "un entre tants"» (2010: 186). Sota l'enfocament del «treballador del vers» que assumeix la tasca inestimable de salvar tota una tradició literària —la valenciana dins la catalana—, Estellés es carrega al llom aquest llast i dedica el seu empeny a omplir uns buits poètics que ocupen segles per mitjà dels seus versos obstinats, de vegades massa i tot.

Estellés ve d'una petita família de forners de Burjassot que pertany a la xicoteta burgesia. Com va pretendre prèviament Salvat-Papasseit, Estellés és un «menestral il·lustrat» que vol escriure com un «proletari rebel» (Pérez Montaner, 2010: 188). Així, el poeta valencià s'identifica amb molts dels autors universals que, a partir d'una conjuntura pròpia, decidiren vincular la seua poesia al sentiment i les reivindicacions del gruix de la societat. Entre aquests referents destaquen César Vallejo i el suara citat Pablo Neruda.

NOTES:

Climent, Laia. «El *Mural del País Valencià*. Una aproximació estellesiana al seu país». A: Salvador, V., *et al.* (eds.). *Opera estellesiana. Per a una edició crítica de Vicent Andrés Estellés*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 2010, p. 161-172.

Pérez Montaner, Jaume. «Vicent Andrés Estellés: del *Llibre de meravelles* al *Mural del País Valencià*». A: Carbó, F., *et al.* *Vicent Andrés Estellés*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 2004, p. 161-180.

Pérez Montaner, Jaume. «Des del *Mural del País Valencià*». A: *El Mural com a fons. La poesia de Vicent Andrés Estellés*. València: Perifèric Edicions, 2009, p. 209-232.

Salvador, Vicent. «El model de Neruda en Vicent Andrés Estellés». A: *Figures i esbossos. Estudis sobre literatura valenciana contemporània*. Alacant: IIFV, 2012, 107-122.

